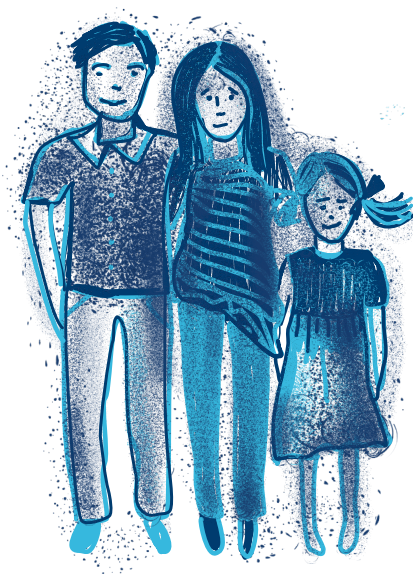

PŘÍLOHA 5

fajnova CENTRUM

**PRŮZKUM POTŘEB OSTRAVSKÝCH
RODIN - VÝSLEDKY ZA MOAP**

PŘÍLOHA 5

fajnova CENTRUM

**PRŮZKUM POTŘEB OSTRAVSKÝCH
RODIN - VÝSLEDKY ZA MOAP**

Obsah

Úvodem k průzkumu.....	- 3 -
Přehled výsledků průzkumu.....	- 4 -
Shrnutí průzkumu a vyplývající doporučení.....	- 21 -
Odkazy na odbornou literaturu.....	- 23 -

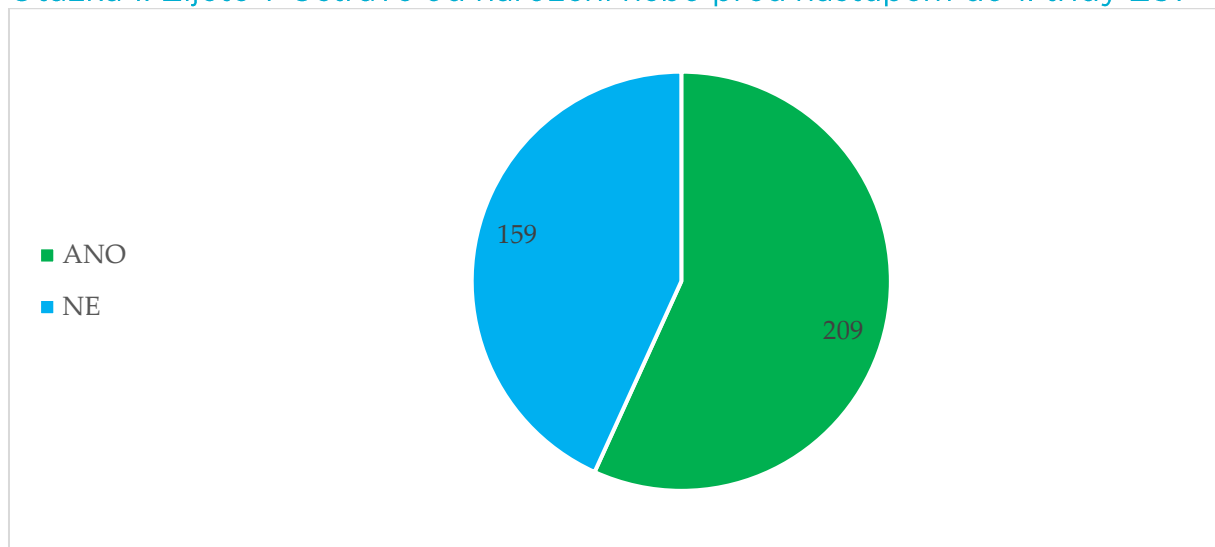
Úvodem k průzkumu

Tato příloha strategického plánu fajnOVA CENTRUM shrnuje výsledky průzkumu potřeb ostravských rodin, realizovaného formou dotazníkového šetření, které probíhalo od srpna do listopadu roku 2020. Konečný počet respondentů (po očištění), jejichž odpovědi posloužily k vyhodnocení dotazníku¹, činil 1800. Tato příloha však shrnuje pouze výsledky za 368 respondentů, kteří uvedli jako bydliště městský obvod Moravskou Ostravu a Přívoz.

¹ Pro vyhodnocení tohoto dotazníku a korelací bylo využito Chí-kvadrát testu (test dobré shody) a kontingenčních tabulek. U každého výsledku jsou uvedeny hladiny významnosti, které značí, s jakou jistotou došlo k zamítnutí nulové hypotézy (proměnné nejsou závislé) a s jakou jistotou přijímáme alternativní hypotézu (proměnné jsou na sobě závislé).

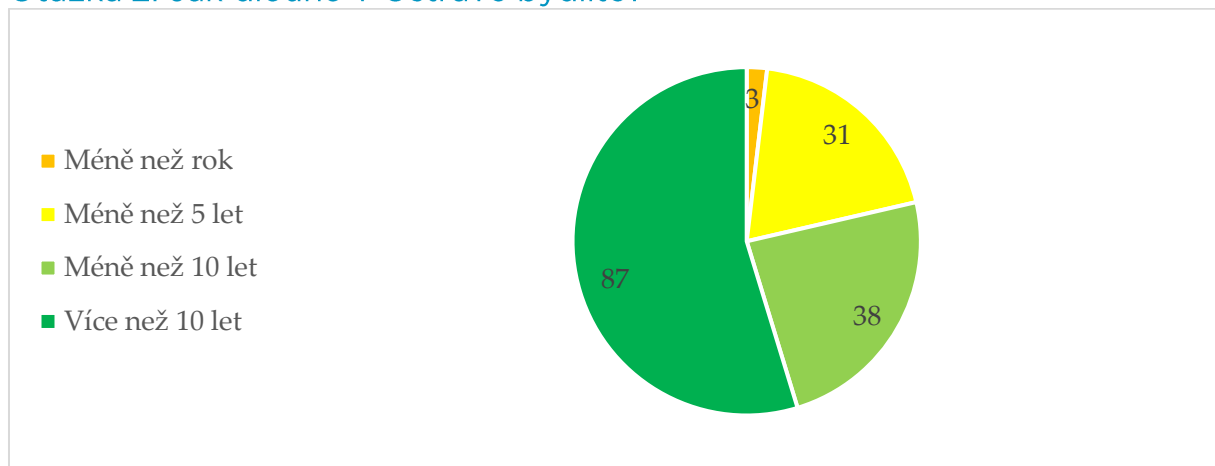
Přehled výsledků průzkumu

Otázka 1: Žijete v Ostravě od narození nebo před nástupem do 1. třídy ZŠ?

Pozn: N=368 respondentů, povinná otázka s přednastavenými variantami odpovědi

Otázka 2: Jak dlouho v Ostravě bydlíte?

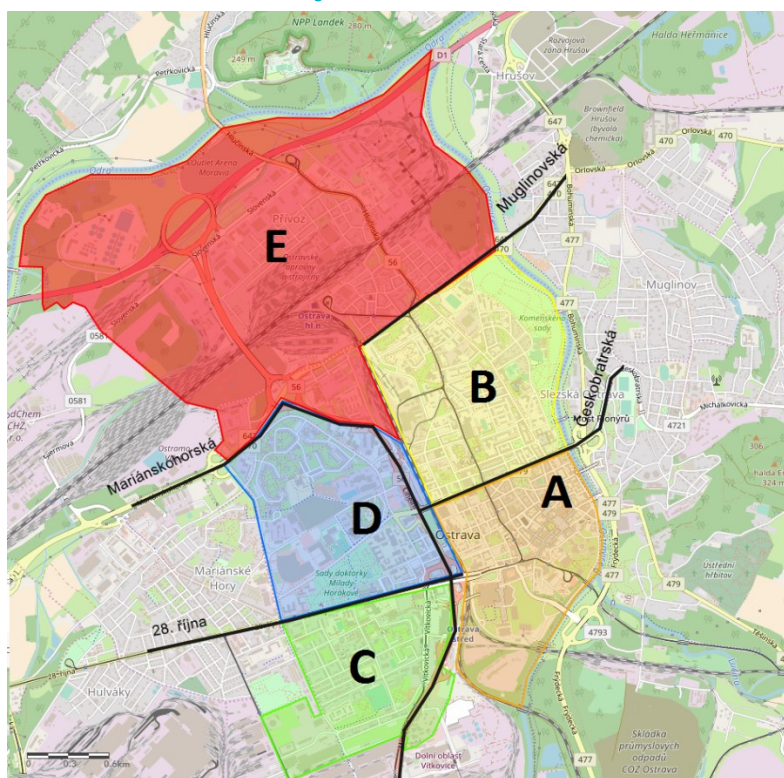
Pozn.: N=159 respondentů, povinná otázka s přednastavenými variantami odpovědi; pouze respondenti, kteří u předešlé otázky odpověděli „ne“

Otázka 3: Ve které oblasti MOaP bydlíte?

Oblast MOaP	Počet respondentů
Oblast A - historické jádro	61
Oblast B - Jindřiška	153
Oblast C - Šalamouna	47
Oblast D - Fifejdy	68
Oblast E - Přívoz	39

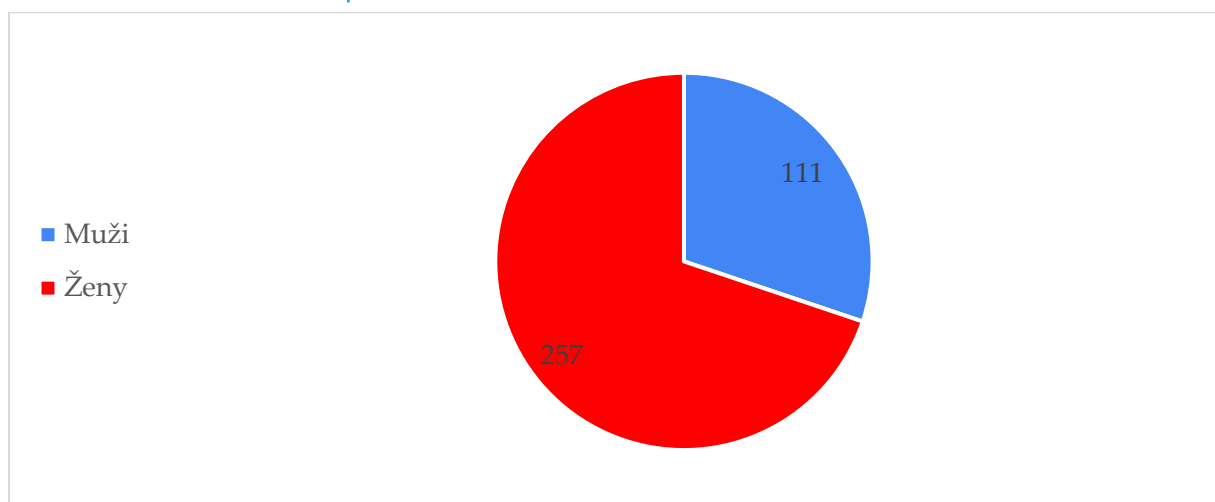
Pozn.: N=368 respondentů, povinná otázka s přednastavenými variantami odpovědi

Mapa 1: Oblasti Moravské Ostravy a Přívoz

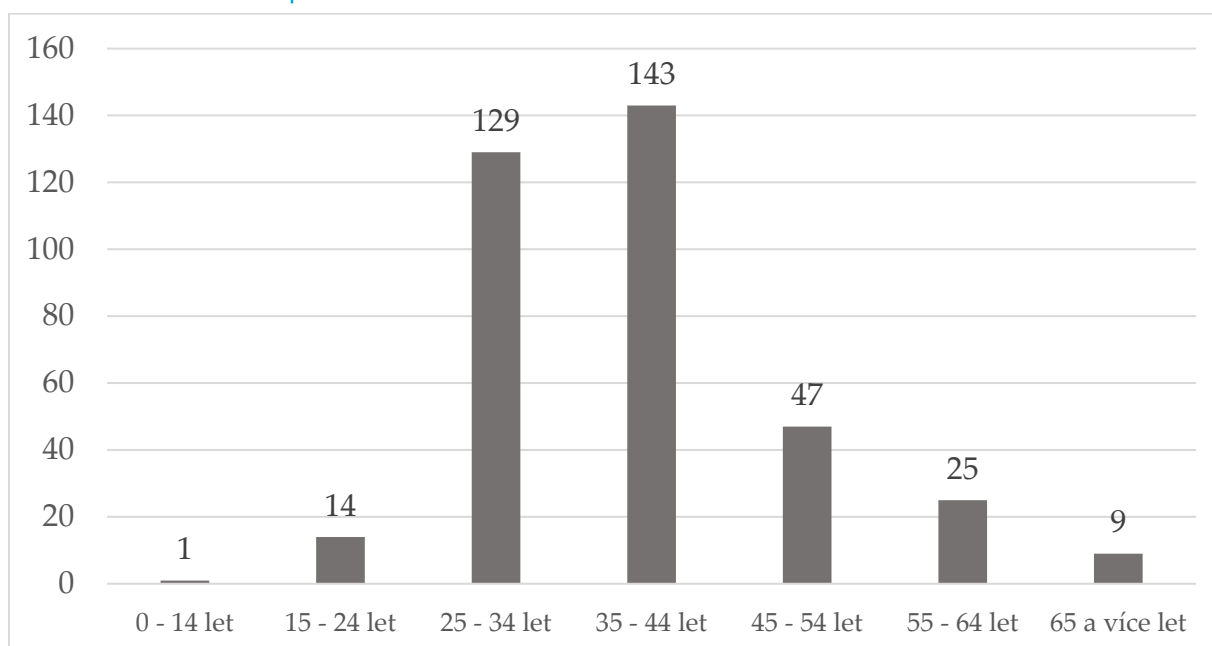
Pozn.: Vymezení oblastí A a B se oproti mapě ve strategickém plánu fajnOVA CENTRUM mírně liší z důvodu nutnosti harmonizovat vymezení historického jádra s vymezením uvedeným ve strategickém plánu rozvoje města Ostravy na období let 2017-2023.

Otázka 4: Pohlaví respondentů

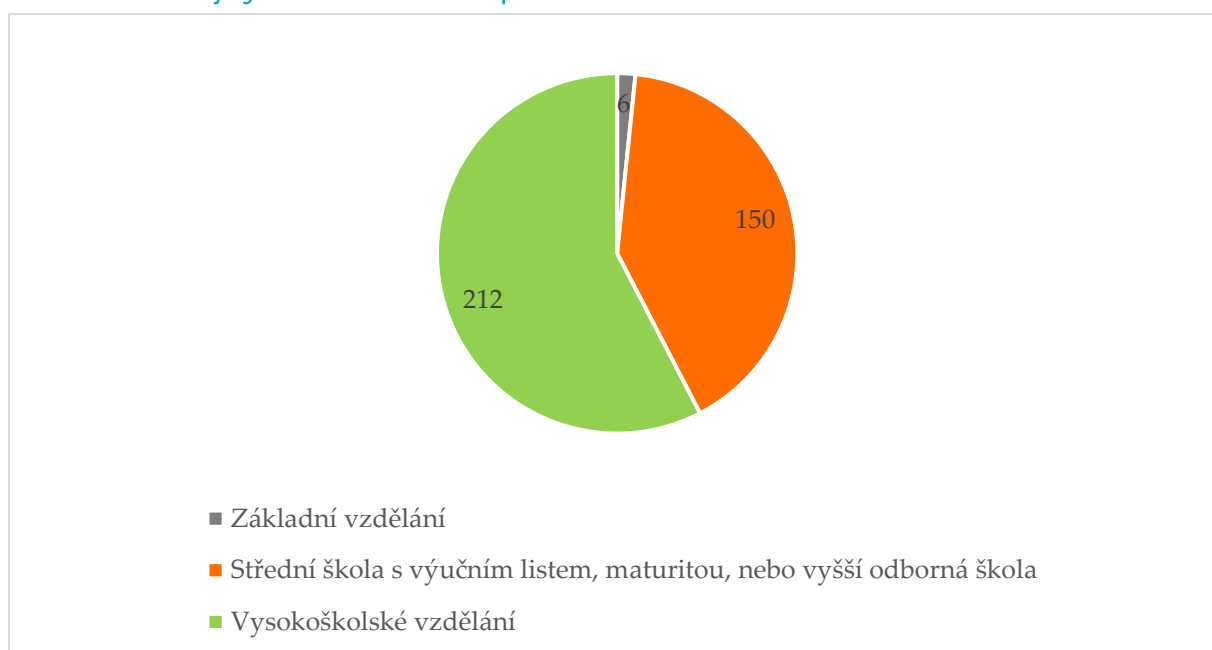
Pozn.: N=368 respondentů, povinná otázka s přednastavenými variantami odpovědi

Otázka 5: Věk respondentů

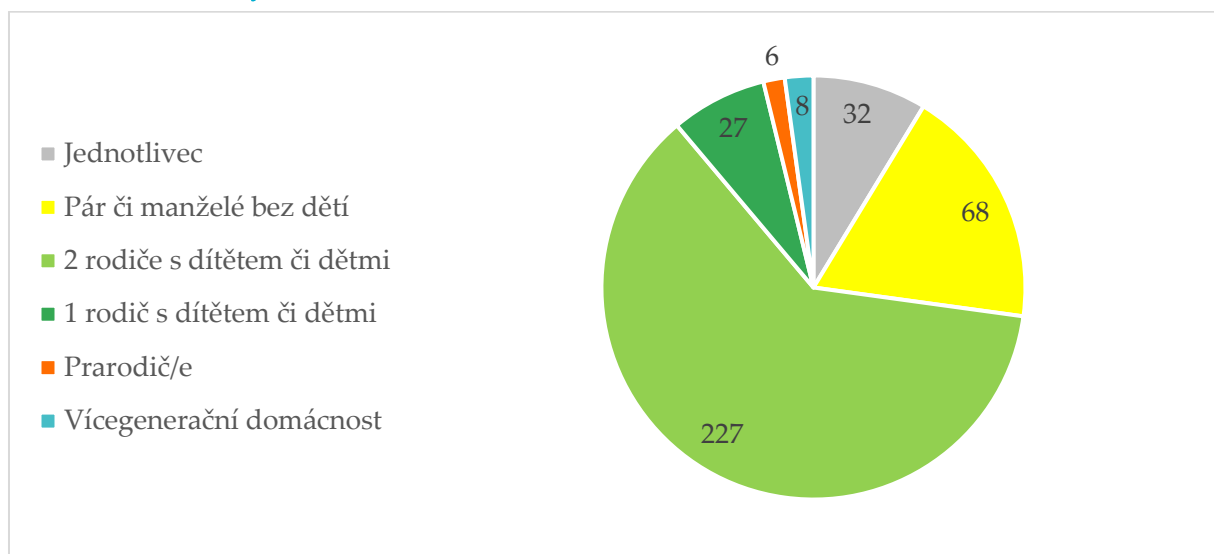
Pozn.: N=368 respondentů, povinná otázka s přednastavenými variantami odpovědí

Otázka 6: Nejvyšší vzdělání respondentů

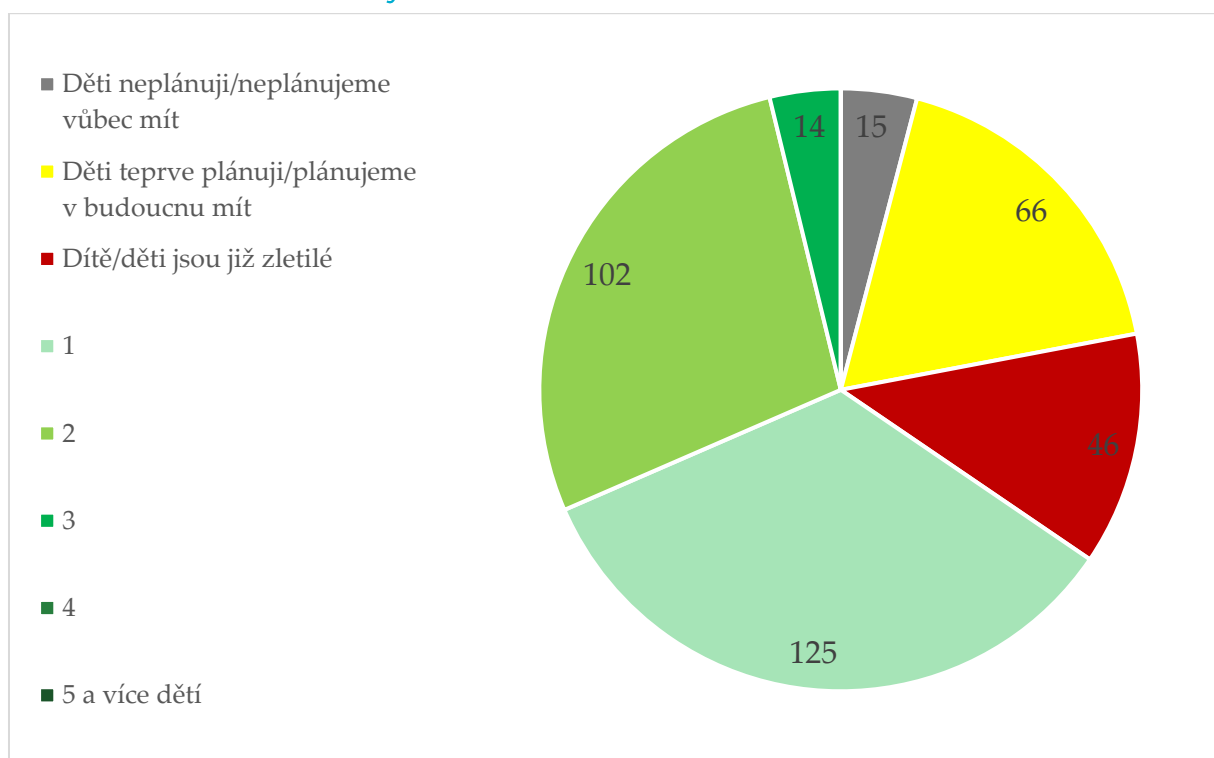
Pozn.: N=368, povinná otázka s přednastavenými variantami odpovědí; Otázka 5 je pro nízkou relevanci ze souhrnu vyřazena.

Otázka 7: Jaké je složení Vaší domácnosti?

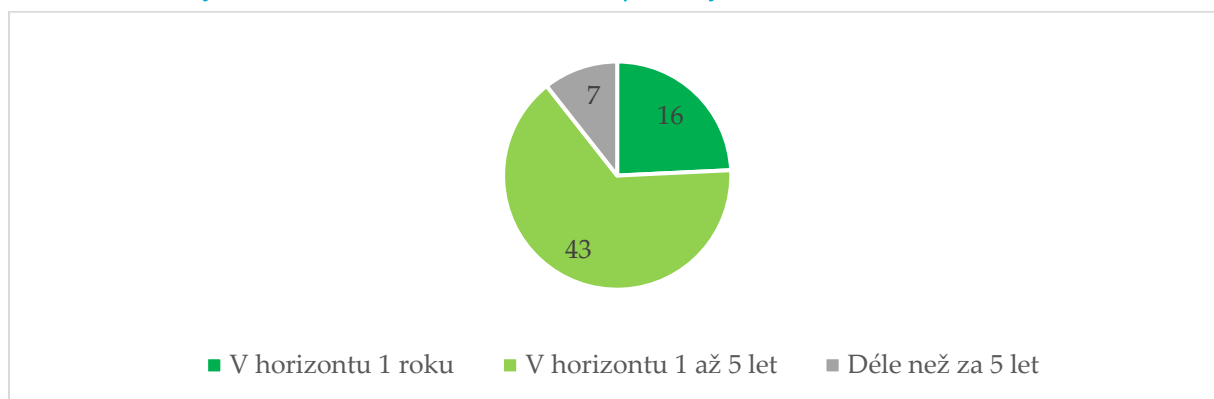
Pozn.: N=368, povinná otázka s přednastavenými variantami odpovědí

Otázka 8: Počet nezletilých dětí v domácnosti

Pozn.: N=368, povinná otázka s přednastavenými variantami odpovědí

Otázka 9: V jakém časovém horizontu plánujete mít děti?

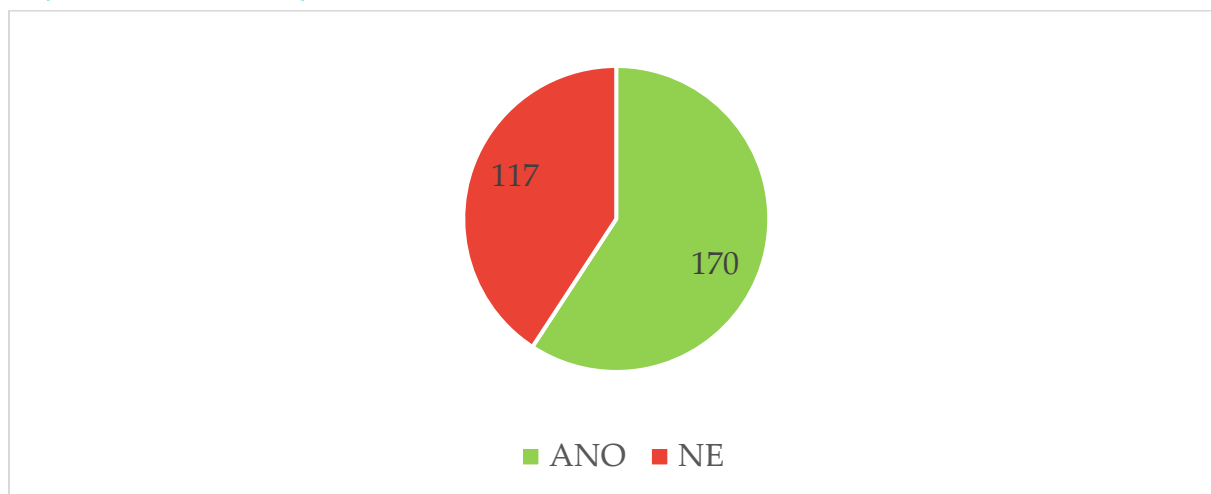
Pozn.: N=66, nepovinná otázka s přednastavenými variantami odpovědí; pouze respondenti, kteří u předešlé otázky odpověděli „děti teprve plánuji/plánujeme v budoucnu mít“

Komentář k otázkám 1-9:

Většinu respondentů tvořili občané městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz, kteří ve městě Ostrava žijí od narození či od doby před nástupem do první třídy (57 %) a pouze 3 respondenti uvedli, že ve městě žijí méně než rok. Lze tedy předpokládat, že z naprosté většiny se jednalo o respondenty, kteří dokáží vzhledem k délce pobytu kvalifikovaně posoudit potřeby místních rodin. Většinu respondentů (70 %) tvořily ženy, což je vzhledem k zaměření dotazníkového šetření předvídatelné. Více než 2/3 respondentů byly zastoupeny věkovou skupinou 15-44 let, tedy obyvatel v reprodukčním věku, kteří představují hlavní cílovou skupinu rodinné politiky. Polovina respondentů měla vysokoškolské vzdělání či žila ve svazku s vysokoškolačkem, minimum respondentů pak bylo tvořeno respondenty s nejvyšším dosaženým základním vzděláním. Dále 62 % respondentů bylo tvořeno příslušníky úplných rodin, druhou nejpočetnější skupinu tvořili bezdětní respondenti (18 %), následovaní neúplnými rodinami (7 %). Nejvíce respondentů MOaP uvedlo, že má 1 dítě; takto odpovědělo 34 %, zatímco v případě výsledků za celé SMO to bylo 32 %. Následovali respondenti s 2 dětmi, kdy takto odpovědělo 28 % respondentů z MOaP a 36 % z SMO. Nejméně početnou skupinu představovali respondenti, kteří teprve plánují potomky; konkrétně představovali 18 % v MOaP a pouze 13 % v případě SMO. Z tohoto lze opatrně usuzovat, že v MOaP je vyšší zastoupení obyvatel, kteří teprve plánují mít děti, vyšší podíl rodin s jedním dítětem, a naopak menší

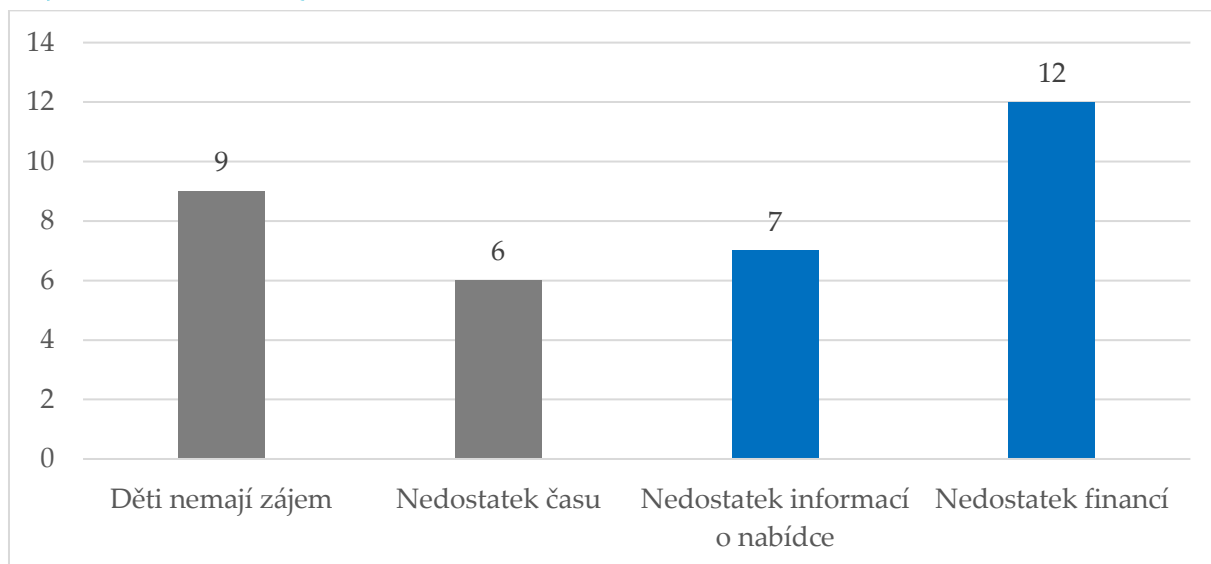
podíl rodin se dvěma dětmi. Tyto rozdíly byly statisticky významné (hladina významnosti 0,1 %). Na území městského obvodu MOaP byl rovněž zjištěn vyšší počet jednotlivců a bezdětných párů. Lze shrnout, že se MOaP do jisté míry specializoval na jednotlivce, bezdětné páry a malé rodiny.

Otázka 10: Chodí Vaše dítě/děti do nějakého volnočasového kroužku či podobné aktivity?

Pozn.: N=287, nepovinná otázka, přednastavené varianty odpovědí

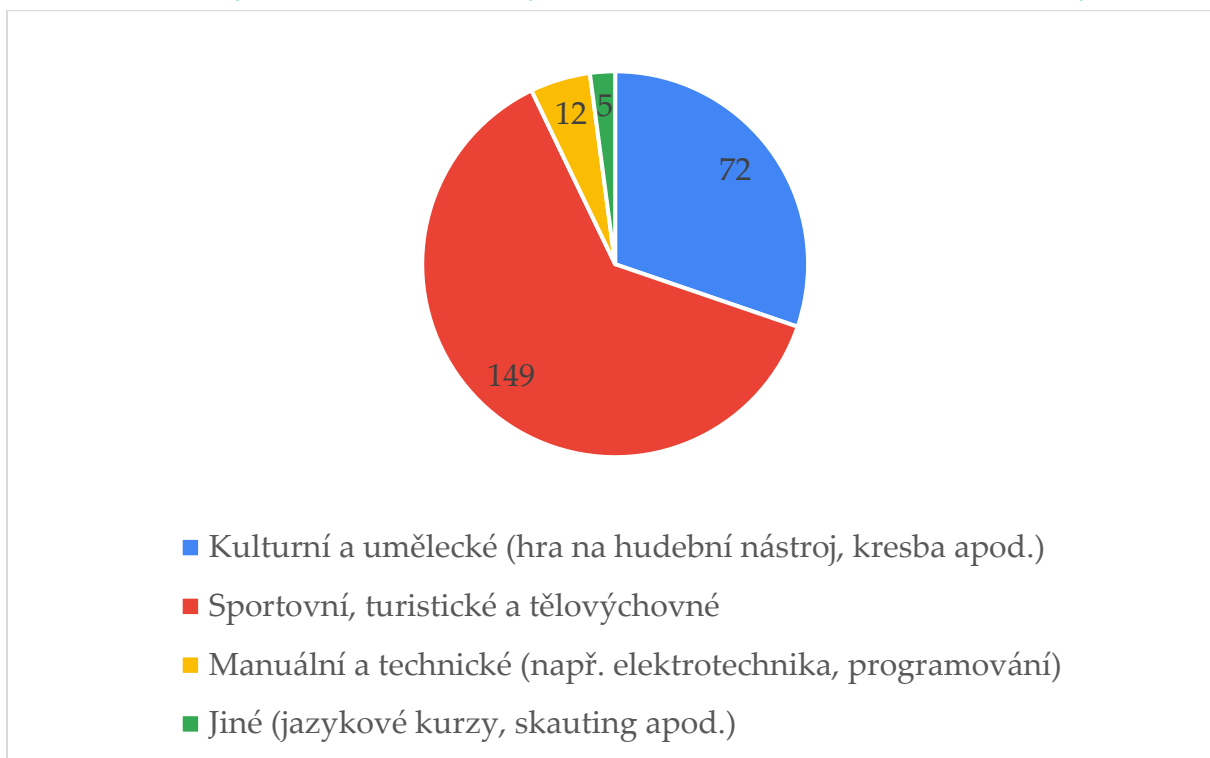
Otázka 11: Proč Vaše dítě/děti nechodí do nějakého volnočasového kroužku či podobné aktivity?

Pozn.: 107 odpovědí, nepovinná otázka, přednastavené varianty odpovědí s možností vícečetné odpovědi a doplnění vlastní odpovědi, pozn.: vyřazeny odpovědi typu koronavirus, nízký či vysoký věk dětí

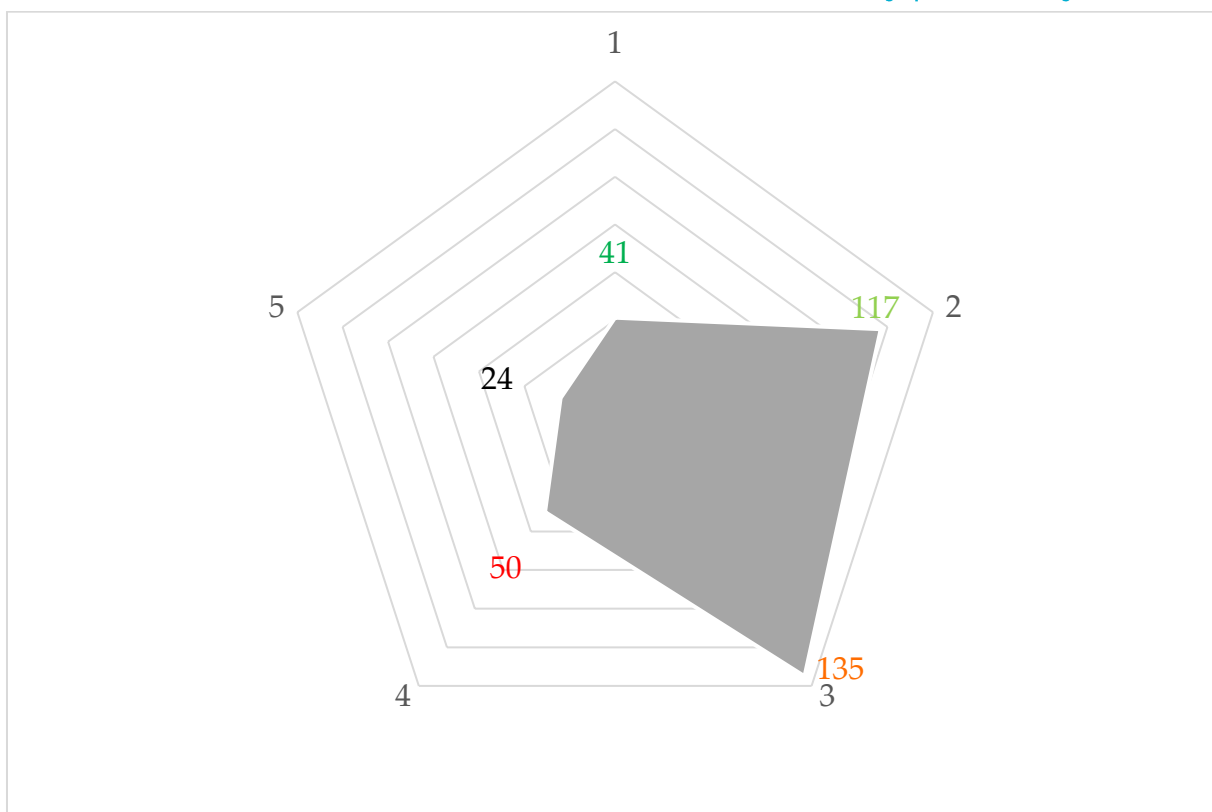
Komentář k otázce 11:

Respondenti uvedli 107 odpovědí na tuto otázku, pouze 34 jich však šlo vyhodnotit ve vztahu k rodinné politice. Část respondentů by uvítala snížení ceny kroužků a volnočasových aktivit dětí. Obdobné množství by pak uvítalo zlepšení poskytování informací o nabídce těchto aktivit. Nezájem dětí či nedostatek času může město pomocí rodinné politiky však stěží změnit.

Otázka 12: Jaký druh volnočasových aktivit Vaše dítě/děti navštěvují?

Pozn.: N=238, nepovinná otázka, přednastavené varianty odpovědí s možností vícečetné odpovědi a doplnění vlastní odpovědi

Otázka 13: Zhodnoťte známkou vhodnost města Ostravy pro rodiny:

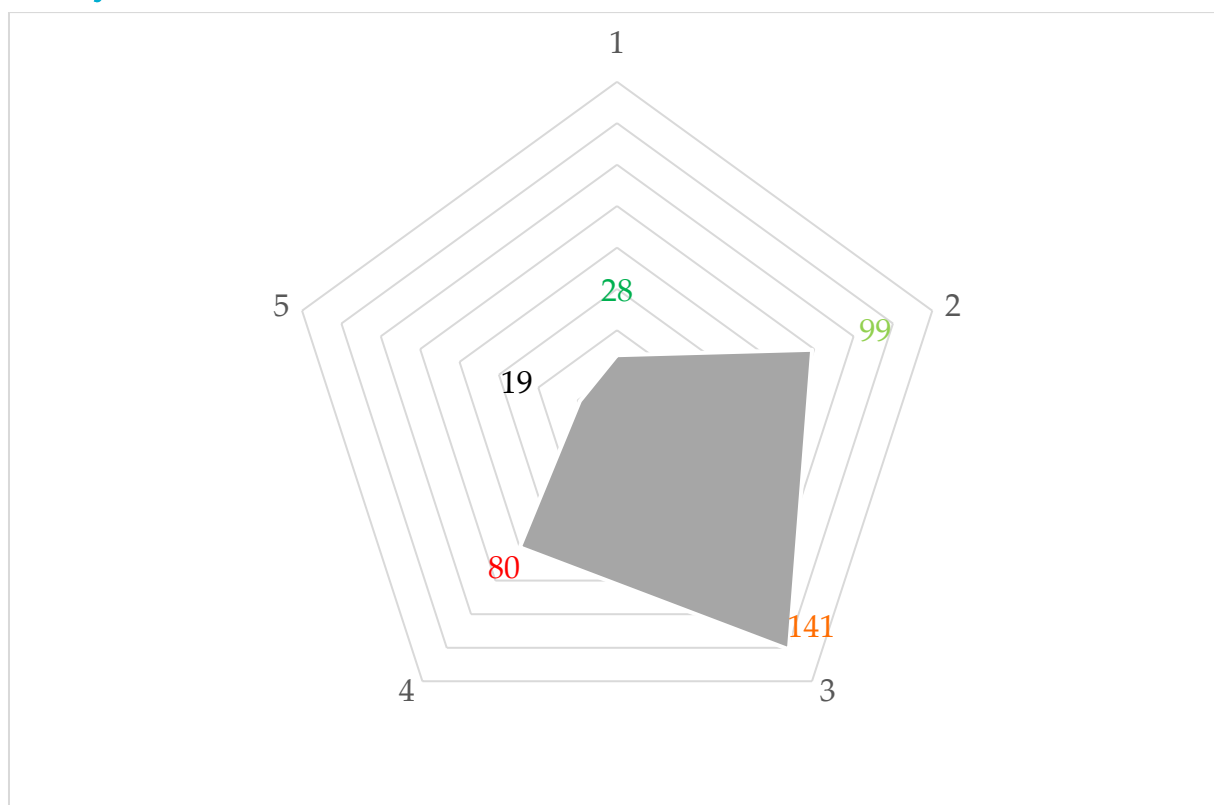

Pozn.: N=367, nepovinná otázka, přednastavené varianty odpovědí, známkování jako „ve škole“

Komentář k otázce 13:

Město Ostrava je respondenty z městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz z pohledu vhodnosti pro rodiny dominantně hodnocena známkami 2 a 3, dle váženého průměru vychází celková známka pro město jako 2,72. Hodnocení za všechny občany SMO vychází jako 2,5 - zde tedy pozorujeme lehce horší hodnocení ze strany občanů MOaP. Mezi bydlištěm respondentů a hodnocením Ostravy z pohledu vhodnosti pro rodiny byla odhalena statistická závislost (hladina významnosti 5 %), přičemž respondenti s bydlištěm v MOaP jí hodnotili nejhůře.

Otázka 14: Zhodnoťte známkou, nakolik podle Vás město Ostrava podporuje rodiny:

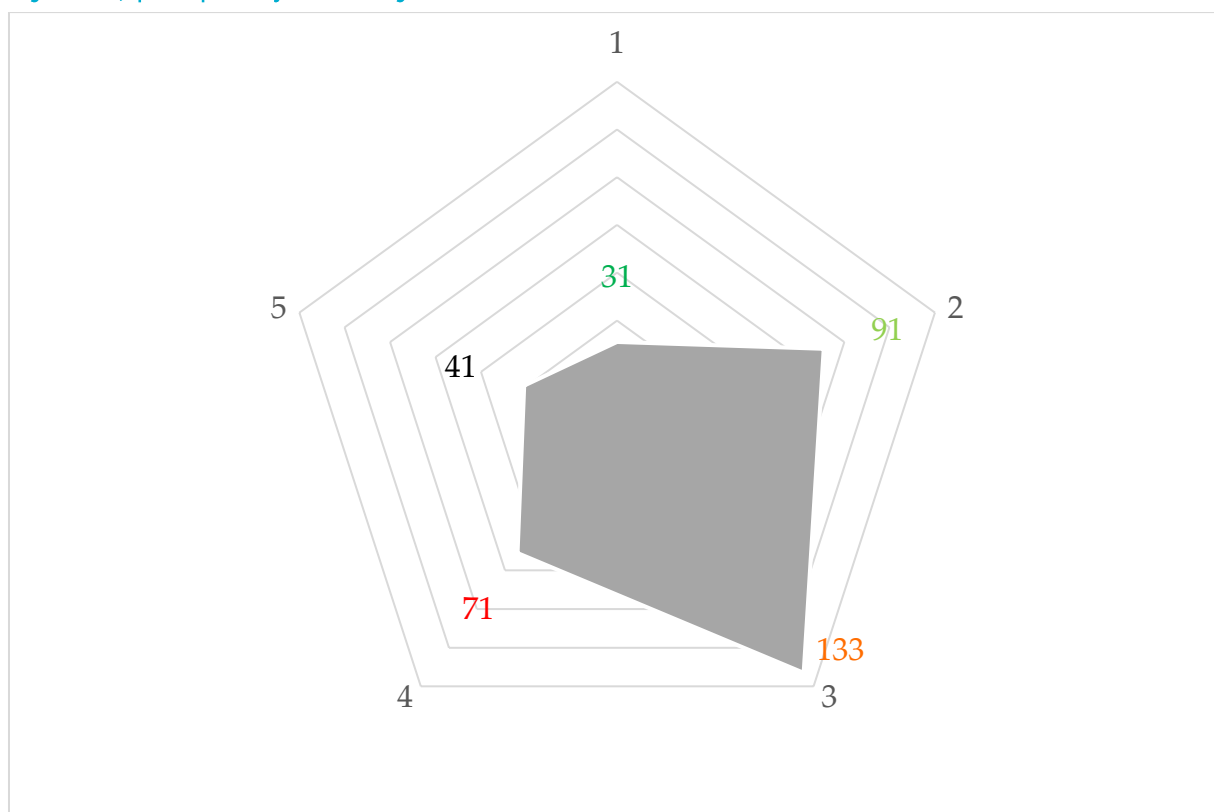

Pozn.: N=367, nepovinná otázka, přednastavené varianty odpovědí, známkování jako „ve škole“

Komentář k otázce 14:

Nejvíce respondentů s bydlištěm v MOaP hodnotilo podporu rodin ze strany statutárního města známkou 3, vážený průměr všech známek vychází 2,9, přičemž na úrovni celého SMO se jednalo o 2,83. Zde je patrné, že prarodinná opatření města Ostravy byla kritičtěji hodnocena obyvateli MOaP, než jaký byl průměr hodnocení za celé statutární město, což potvrzují i výsledky statistického testu (hladina významnosti 5 %).

Otázka 15: Zhodnoťte známkou nakolik podle Vás městský obvod, ve kterém bydlíte, podporuje rodiny:

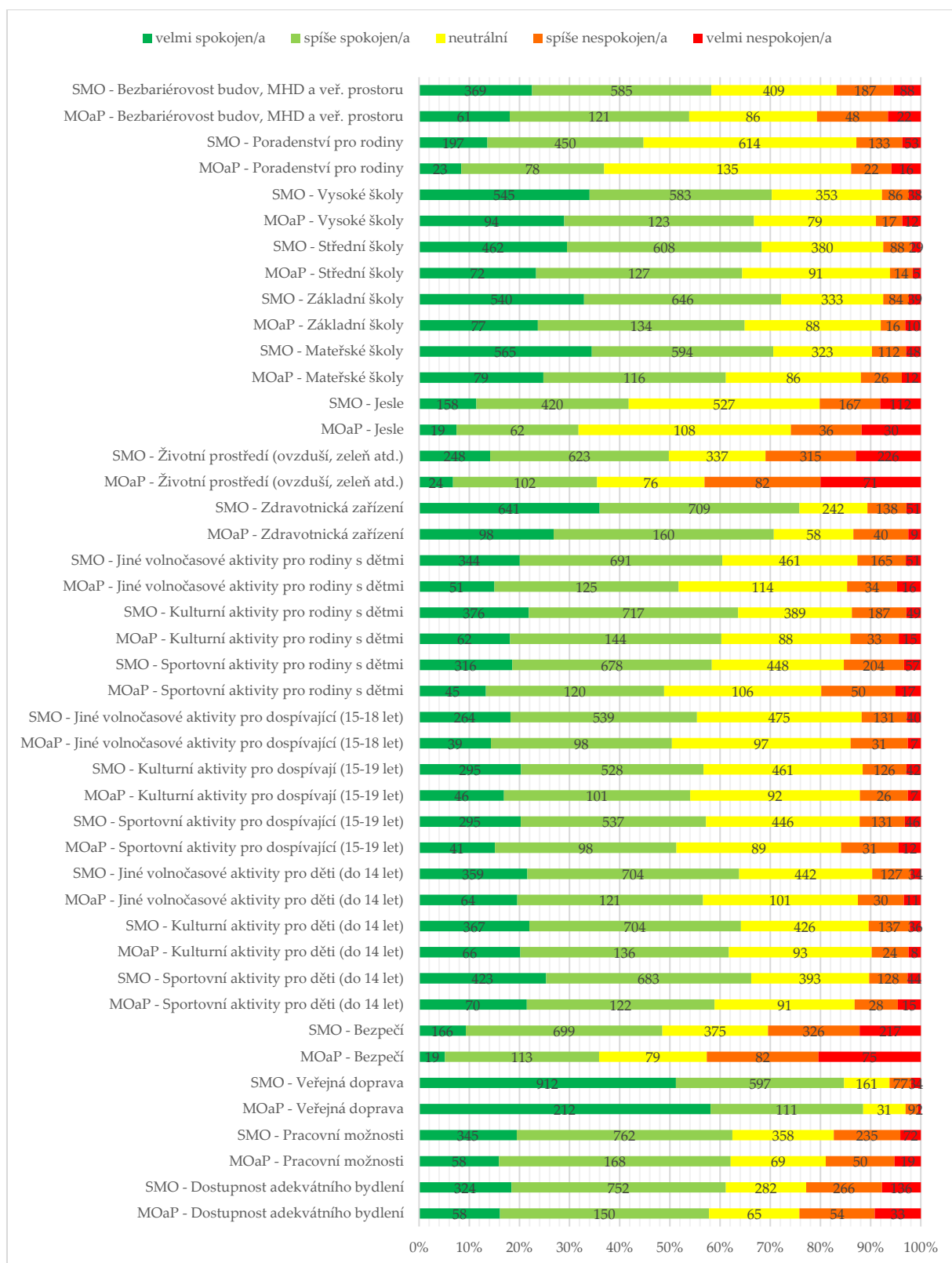

Pozn.: N=367, nepovinná otázka, přednastavené varianty odpovědí, známkování jako „ve škole“

Komentář k otázce 15:

Vážený průměr hodnocení nabývá hodnoty 3 (v případě SMO se jednalo o průměrnou hodnotu 2,83). Opět se projevuje, že obyvatelé MOaP jsou kritičtější než průměr za celé statutární město. Největší rozdíly mezi otázkami 14 a 15 lze vidět u známky 5, kdy tato hodnota je výrazně častější v případě MOaP.

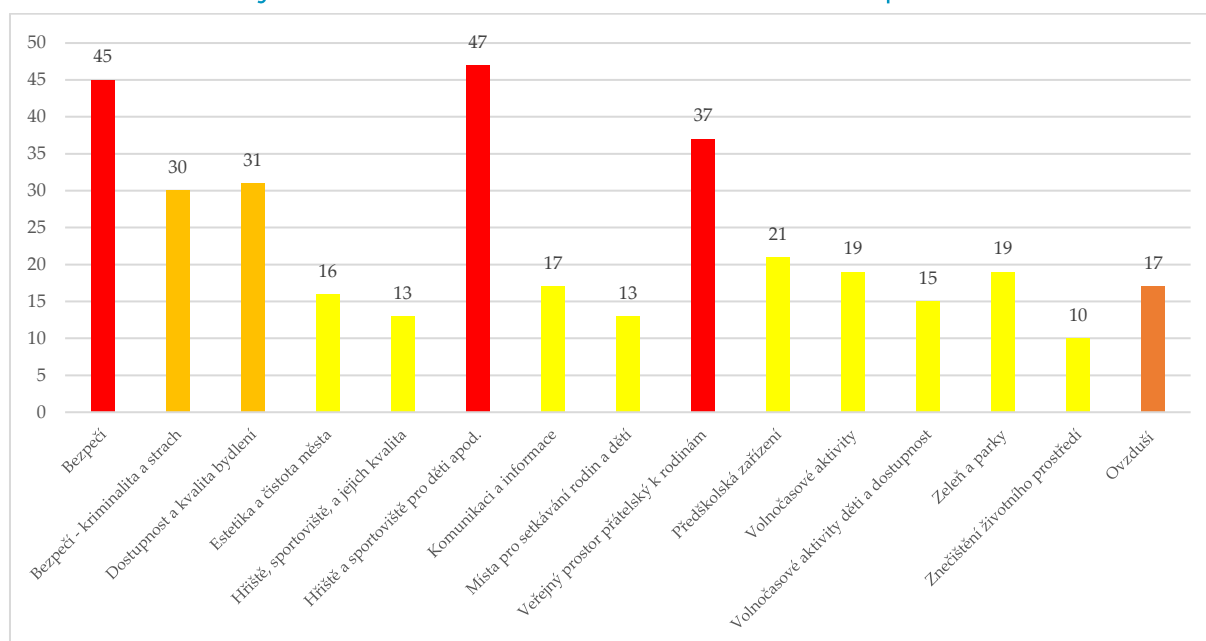
Otázka 16: Jak jste spokojen/a s kvalitami následujících aspektů života v Ostravě ve vztahu k rodinám?

Pozn.: N=1800 (SMO) a N=368 (MOaP), povinná otázka, přednastavené varianty odpovědí; z grafu byly vyřazeny odpovědi „tvrzení se mě netýká/nemám názor“. Srovnání hodnocení respondenty za celé SMO a pouze těch s bydlištěm v MOaP.

Komentář k otázce 16:

Z výsledků vyplývá, že jsou respondenti s různými aspekty života v Ostravě poměrně spokojeni. Významné hodnoty spokojenosti 50 % nedosahuje pouze aspekt bezpečí, životního prostředí, jeslí a poradenství pro rodiny. Při srovnání výsledků za celé statutární město a městský obvod si lze všimnout několika významných rozdílů. Respondenti z MOaP hodnotili lépe veřejnou dopravu než respondenti ze SMO. Řada aspektů byla naopak respondenty s bydlištěm v MOaP hodnocena výrazně hůře, jednalo se zejména o dostupnost jeslí, kvalitu životního prostředí, bezpečí a celkově volnočasové aktivity pro děti a dospívající.

Otázka 17: Co by Ostrava ve vztahu k rodinám měla zlepšit?

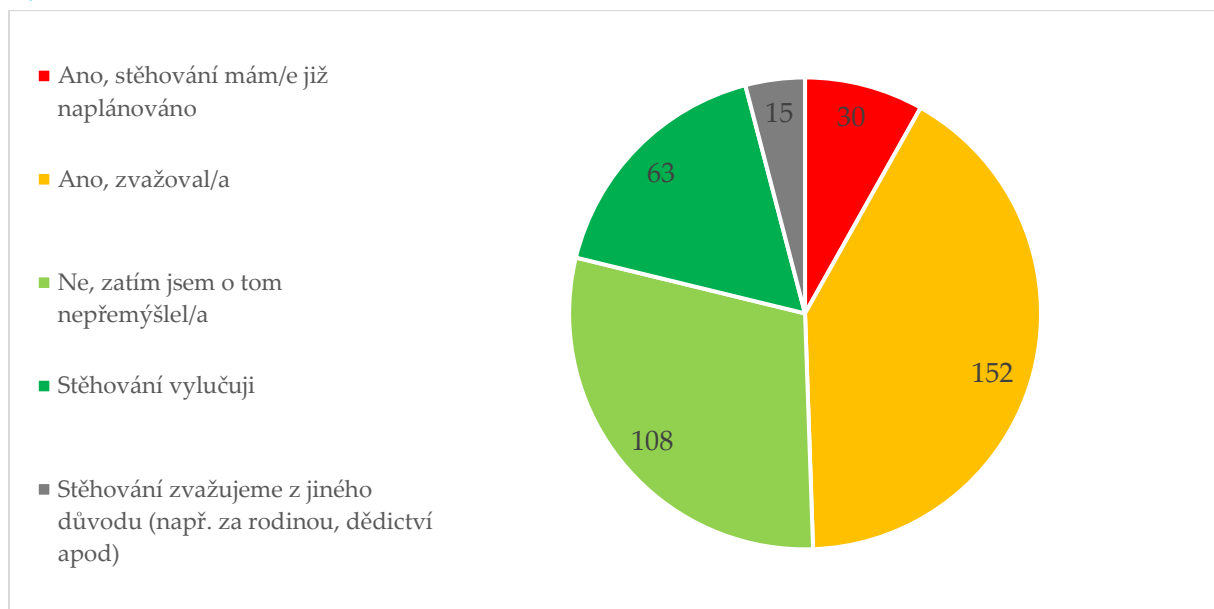
Pozn.: otevřená nepovinná otázka, vícečetné odpovědi, respondenti uvedli 468 různých podnětů, uvedeny pouze ty s četností nad 10

Komentář k otázce 17:

Z této otevřené otázky vyplývá, že respondenti by ze strany samosprávy nejvíce ocenili zlepšení nabídky hřišť a sportovišť určených pro děti (47 podnětů), přičemž řada respondentů byla znepokojena kvalitou, zanedbanou údržbou a dostupností dětských hřišť. Poměrně často se vyskytovaly názory, že by hřiště mateřských a základních škol měly být volně přístupné a obyvatelé je mohli volně využívat mimo provozní hodiny těchto zařízení.

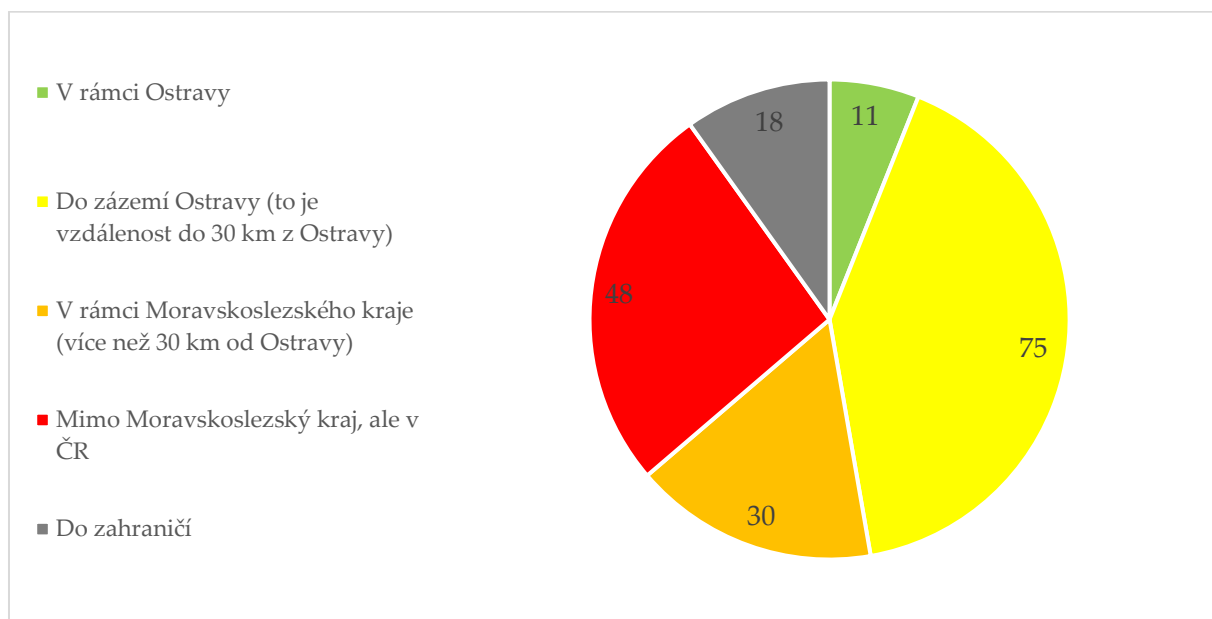
Další významnou oblast tvořilo bezpečí (45 podnětů), kdy ve 30 podnětech respondenti specifikovali, že se obávají kriminality, zejména ze strany Romů, bezdomovců či drogově závislých. Poměrně často se komentáře týkaly bezpečnosti dětských hřišť, která byla dle respondentů často využívána teenagery, užívateli drog či bezdomovci k jiným aktivitám, než ke kterým byla původně určena a rodiče se na ně báli s dětmi chodit. Třetí nejvýznamnější skupinu podnětů lze shrnout jako přátelskost veřejného prostoru k rodinám (37). Respondenty trápila fyzická podoba města, kdy byla zmiňována nedostupnost veřejných toalet a přebalovacích místností, nevhodně navržené či neudržované chodníky, které neumožňují pohodlnou jízdu s kočárky, nevhodně navržené přechody a cyklostezky a celkově nepřívětivé prostředí pro chodce. Poslední významná skupina podnětů (31) se dotýkala bydlení, kdy řada respondentů zmiňovala nedostupnost startovacího bydlení, malou nabídku obecních bytů a vysoké ceny nájmu.

Otázka 18: Zvažujete, že se z města Ostravy odstěhujete, abyste Vy či Vaše rodina měli vyšší kvalitu života (lepší životní prostředí, práce, kvalita bydlení apod.)?

Pozn.: N=368, povinná otázka, přednastavené varianty odpovědí

Otázka 19: Kam se chcete stěhovat?

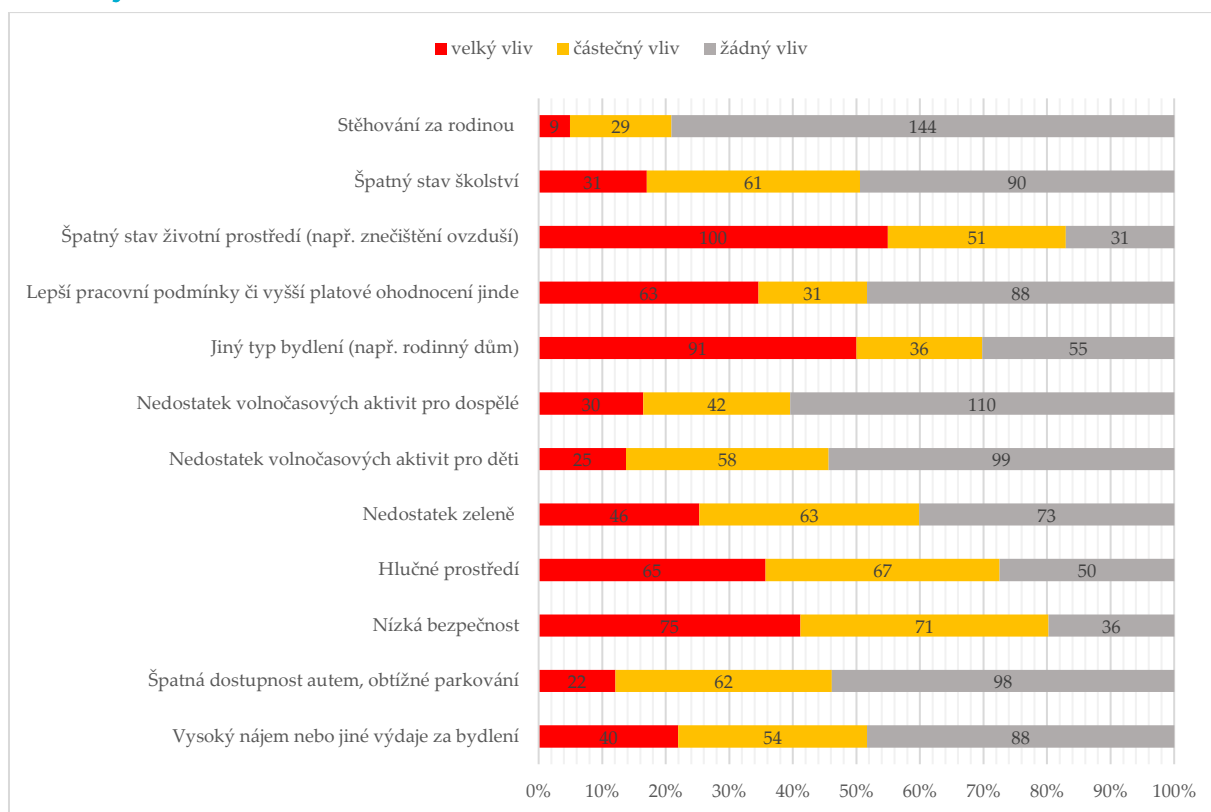

Pozn.: N= 182 respondentů; povinná otázka s přednastavenými variantami odpovědí; na otázku odpovídali pouze respondenti, kteří u předešlé otázky uvedli „Ano, stěhování mám/e již naplánováno“ nebo „Ano, zvažoval/a“

Komentář k otázkám 18 a 19:

Polovina respondentů z MOaP (49 %) v šetření uvedla, že zvažuje či již má stěhování naplánováno (v případě SMO se jednalo o 43 %). Z těchto 182 respondentů uvedlo 75 plánovanou destinaci zázemí města, 48 mimo MSK a 30 jiné místo v rámci MSK. Pouze 11 uvedlo, že se hodlá stěhovat v rámci území města Ostravy. Z toho vyplývá, že významná část rodin z MOaP bude posilovat proces suburbanizace. Toto číslo lze považovat za velmi vysoké a ve světle dlouhodobého úbytku obyvatelstva města by na něj měla rodinná politika reagovat. Trend vystěhovalectví či úvahy o něm lze chápat jako výsledek kombinace níže uvedených důvodů. Na úrovni SMO bylo zjištěno, že s narůstajícím vzděláním narůstá tendence k vystěhování (hladina významnosti 1 %).

Otázka 20: Pokud uvažujete o stěhování, do jaké míry vás ovlivnily následující důvody?

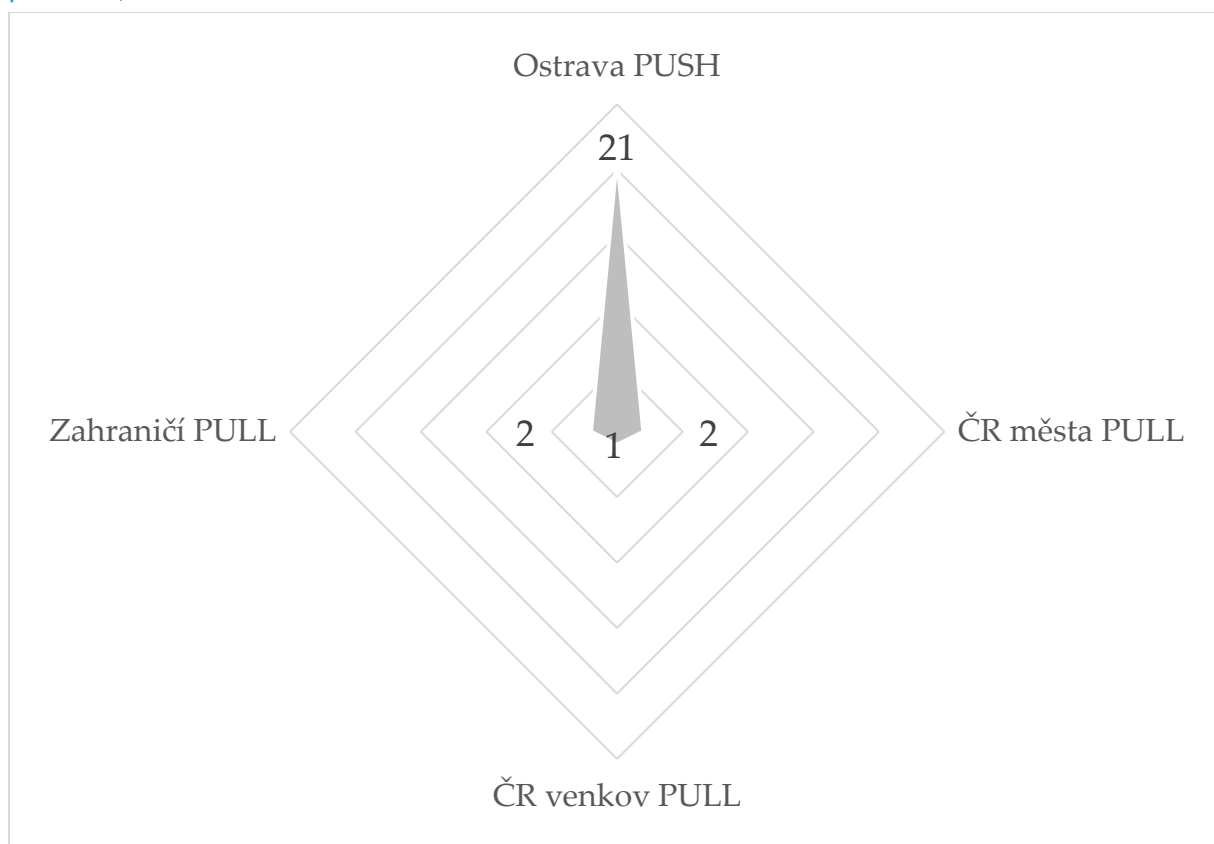

Pozn.: N=182, povinná otázka s přednastavenými variantami odpovědí, na otázku odpovídali pouze respondenti, kteří mají naplánováno nebo zvažují stěhování

Komentář k otázce 20:

Nejvýznamnějším důvodem k odstěhování byl pro respondenty z MOaP uváděn špatný stav životního prostředí. Jako další významné vlivy lze označit jiný typ bydlení, tedy touhu nebydlet v bytě, ale v rodinném domě, nízkou bezpečnost ve městě, hlučné prostředí a lepší pracovní podmínky či vyšší platové ohodnocení jinde.

Otázka 21: Uvažujete o stěhování i z nějakého jiného důvodu? Popište, prosím, tento důvod:

Pozn.: nepovinná otevřená otázka, 26 odpovědí

Komentář k otázce 21:

Graf u otázky 21 představuje shrnutí slovních odpovědí do čtyř skupin. PUSH faktory stimulují obyvatelstvo k odstěhování se, např. znečištěním ovzduší, nemožností najít odpovídající pracovní uplatnění nebo nízkou životní úroveň. PULL faktory na druhé straně stimulují obyvatelstvo k přistěhování se jinam. Toto dělení faktorů migrace je využíváno řadou zahraničních studií (např. Ballas 2013; Guimarães a kol. 2016) a využívá ho např. i Eurostat (2000). Z tohoto dělení vyplývá, že PUSH faktory Ostravy jsou dominantní motivací rodin k odchodu z Ostravy. Nejčastější konkrétní důvody se týkaly neatraktivitu prostředí, bezpečnosti, špatné situaci na trhu s bydlením, problematické sociální skladbě obyvatelstva a kvality životního prostředí. Zjištěné PULL faktory pak souvisely s vyšší atraktivitou míst mimo město Ostravu. Tento typ faktorů je však z pozice MOaP těžké ovlivnit, neboť se jedná o charakteristiky míst mimo dosah města Ostravy. Jednou

z možných cest je však posilování silných a omezování slabých stránek MOaP, čímž se může omezit přílišný rozdíl v atraktivitě mezi obvodem a jeho konkurenty. Vzhledem k nízkému počtu odpovědí, je však nutné brát tento výsledek však pouze jako orientační.

Příklady odpovědí na otevřenou otázku:

Ostrava PUSH:

„Děti si nemají kde hrát „za barákem“, nebo na dvoře. Všude parkují auta i ve vnitro blocích, které kdysi sloužily dětem jako pestrý svět plný malých dobrodružství s trávou a stromy. V těsné blízkosti domů není žádný, byť malý životní prostor.“

Muž, s vysokoškolským vzděláním, 35-44 let

ČR – města PULL

„Mnohem hezčí je město Opava, i milejší lidé.“

Žena, absolventka střední školy s výučním listem, maturitou, nebo vyšší odborné školy, 15-24 let

Shrnutí průzkumu a vyplývající doporučení

Městský obvod MOaP Ize dle výsledků průzkumu charakterizovat jako obvod s vyšším zastoupením jednotlivců, bezdětných párů či rodin s jedním dítětem. Nižší počet rodin s dvěma a více dětmi lze chápat jako slabou stránku, neboť městský obvod je takovými rodinami pravděpodobně vnímán jako méně vhodný pro jejich život. Toto potvrzují i výsledky hodnocení kvality aspektů života v MOaP, kdy byly výrazně hůře hodnoceny aspekty jako bezpečí, dostupnost bydlení, jeslí a volnočasových aktivit (nejen) pro děti.

Doporučuje se zvážit implementaci následujících opatření:

1. V případě MOaP je vhodné zvolit strategii dalšího rozvoje ve vztahu k rodinám. Vzhledem k horšímu hodnocení vhodnosti městského obvodu v této oblasti se nabízí několik rámcových strategií:
 - a) Aktivně pracovat na zlepšení podmínek pro život rodin na celém území MOaP, protože tyto podmínky byly označeny jako slabá stránka. Cílem zlepšení této oblasti je omezit odchod rodin a snažit se rodiny přilákat i zvenčí (např. podporou vzniku dalších jeslí, důrazem na bezpečnost v městském obvodu a podobu fyzického prostředí).
 - b) Stavět na silných stránkách MOaP, tedy podporovat to, proč je městský obvod atraktivní pro jednotlivce, bezdětné páry a malé rodiny (kultura, blízkost práce, gastronomie a nočních podniků).
 - c) Kombinovat výše zmíněné cesty, dle vytyčených oblastí. V různých oblastech MOaP se soustředit primárně na různé cílové skupiny s cílem vytvořit z MOaP území vhodné pro různé fáze životního cyklu rodin. Nabízí se kupříkladu důraz na potřeby jednotlivců a bezdětných párů v oblastech A – historické jádro a E

- Přívoz a naopak optimalizace prostoru pro rodiny v oblastech B - Jindřiška, C - Šalamouna a D - Fifejdy.
- 2. Navýšit počty hlídek městské policie v blízkosti dětských hřišť a jiných míst určených pro děti. Případně jinými způsoby zvýšit dohled či kontrolu nad těmito místy.
- 3. Zmapovat technický stav a polohu dětských hřišť, zlepšit jejich údržbu, případně hřiště s podprůměrnou vybaveností dovybavit. Mapu dětských hřišť lze následně využít pro jejich zviditelnění.
- 4. Při rekonstrukci veřejných prostor brát v potaz potřeby rodin, zejména s ohledem na bezpečí a bezbariérovost.
- 5. Podporovat vznik dětských hřišť či sportovišť ve vnitroblocích.
- 6. Zpřístupnit hřiště a sportoviště u škol a školek po skončení vyučovacích hodin.
- 7. Zlepšit údržbu zeleně a veřejných prostor, zejména pak s ohledem na čistotu. Odpadky a psí exkrementy představovaly časté podněty respondentů.
- 8. Zpřístupňovat velké zelené plochy. Řada respondentů o víkendech opouští město, neboť chce být v přírodě či na horách. Nabízí se tedy lépe využívat špatně přístupné areály se zelení, jako jsou haldy.
- 9. Doplnovat zelené plochy o mobiliář podporující trávení volného času rodin, neboť řada respondentů zmiňovala, že jim schází místa, kde si s dětmi mohou posedět, uspořádat piknik nebo si něco ugrilovat.
- 10. Rozšířit nabídku veřejných toalet a přebalovacích míst napříč městem, a to zejména v blízkosti parků.
- 11. Doplnit systém ploch pro volný pohyb psů. Tyto plochy by měly být v ideálním případě oplocené, aby nedocházelo k nechtěné interakci psů, kteří nejsou pod přímým dohledem majitelů, a dětí.
- 12. Významným problémem je dostupnost a kvalita obecního bydlení. Zde se doporučuje pokračovat v navyšování počtu městských bytů.

13. Rozšířit nabídku akcí pro rodiny s dětmi a akcí či aktivit rozvíjejících komunitní život a více se zaměřit na propagaci a komunikaci těchto možností vůči cílovým skupinám.

Odkazy na odbornou literaturu:

Ballas, D. (2013). What makes a “happy city”?. *Cities*, 32, 39–50.

Guimarães, M. H., Nunes, L. C., Barreira, A. P., & Panagopoulos, T. (2016). What makes people stay in or leave shrinking cities?: An empirical study from Portugal. *European Planning Studies*, 24(9), 1684–1708.

EUROSTAT (2000): Push and pull factors of international migration. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.